

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

*Романашенко І.О., Романашенко М.О., Харківський національний технічний
університет сільського господарства імені Петра Василенка*

Науковий керівник – д.е.н., професор Онегіна В.М.

Проблема конкурентоспроможності за останнє десятиліття в Україні стала однією з найбільш обговорюваних, та існує необхідність її усестороннього дослідження. Конкурентоспроможність продукції є одним з головних чинників, який визначає успіх ринкової діяльності товаровиробників. Забезпечення конкурентоспроможності та її підвищення належить до найбільш пріоритетних цілей виробників.

Конкурентоспроможність країни – це здатність економіки однієї держави конкурувати з економіками інших держав за рівнем ефективного використання національних ресурсів, підвищення продуктивності народного господарства й забезпечення на цій основі високого та постійно зростаючого рівня життя населення.

Жорстка конкурентна боротьба на світових ринках потребує від України пошуку шляхів підвищення конкурентоспроможності національної економіки, формування у країні потужного інноваційного та науково-технічного потенціалу, сприятливого бізнес-середовища, що в перспективі дозволить зайняти гідні позиції на міжнародних ринках.

Проблеми встановлення рівня міжнародної конкурентоспроможності країн досліджували такі вчені, як Паламарчук О. М. [2], Дергачова В. В. [1], Шевченко О.О.[4], Дж. Сакс, М. Портер [5] та інші.

Метою цієї роботи є визначення особливостей сучасного стану конкурентоспроможності України у світовому економічному просторі.

М. Портер, автор теорії конкурентних переваг, зазначав, що конкурентоспроможність у національній економіці визначається здатністю підтримувати продуктивність праці на значно вищому рівні, ніж у конкурентів, шляхом безперервного впровадження інновацій. Країна досягає високої конкурентоспроможності не у всіх галузях господарства, а лише у тих, у яких вона має конкурентні переваги [5].

На мою думку, найважливіша передумова конкурентоспроможності країни – це активна діяльність держави, яка визначає і здійснює стратегію конкурентоспроможності.

В наш час розробляються, оцінюються та застосовуються багато інструментів, які дозволяють здійснити комплексний аналіз показників конкурентоспроможності країн. Найбільш поширеними є: індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index), індекс глобалізації (KOF Index of Globalization), індекс легкості ведення бізнесу (Ease of doing business Index), індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom), індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI), індекс розвитку людського потенціалу (Human Development Index, HDI), індекс свободи преси (Press Freedom Index, PFI).

Найвідомішим є рейтинг міжнародної конкурентоспроможності країн за «індексом глобальної конкурентоспроможності» (The Global Competitiveness Index). За результатами опитувань 14 тисяч керівників компаній у 144 країнах світу, був складений рейтинг країн за Індексом глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), в якому Україна у 2016-2017 рр. посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій (у попередньому рейтингу займала 79-у позицію) (рис. 1).

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається з більш ніж 100 змінних, що згруповані у 12 контрольних показників за 3 основними групами субіндексів: «Основні вимоги», «Підсилювачі продуктивності» та «Інновації та фактори вдосконалення» (рис. 2).

Згідно з даними дослідження, Україна погіршила свої позиції по 7 з 12 основних показників. Найбільше втрачено (мінус 17 пунктів) за складовою «Ефективність ринку праці», по 9 пунктів втрачено за показниками, що характеризують розвиток фінансового ринку країни та охорону здоров'я і початкову освіту.

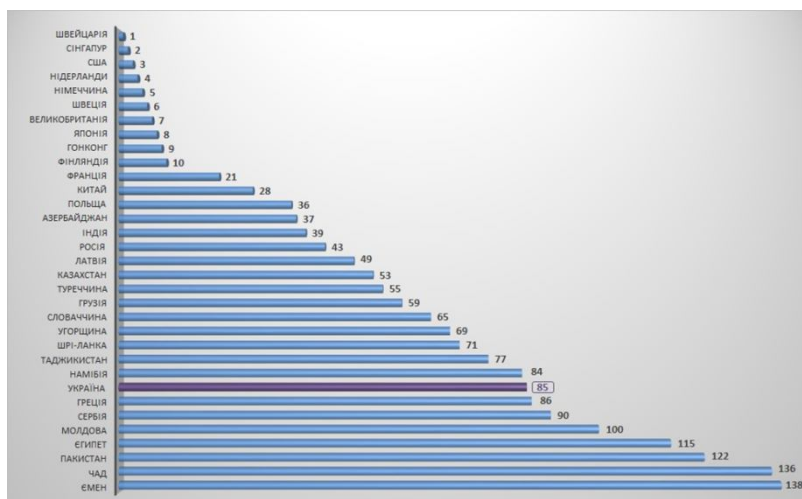

Рис. 1. Україна в рейтингу глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму [3]

ІНДЕКС ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ	2015-2016	2016-2017 (138 країн)		ТРЕНД (10 останніх досліджень)
	(140 країн)	місце в рейтингу	індекс	
	79	85	4,0	
ОСНОВНІ ВИМОГИ	101	102	4,0	
ІНСТИТУЦІЇ	130	129	3,0	
ІНФРАСТРУКТУРА	69	75	3,9	
МАКРОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ	134	128	3,2	
ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА ПОЧАТКОВА ОСВІТА	45	54	6,0	
ПІДСИЛЮЮЧІ ПРОДУКТИВНОСТІ	65	74	4,0	
ВИЩА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА	34	33	5,1	
ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКУ ТОВАРІВ	106	108	4,0	
ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКУ ПРАЦІ	56	73	4,2	
РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ	121	130	3,0	
ТЕХНОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ	86	85	3,6	
РОЗМІР РИНКУ	45	47	4,4	
ІННОВАЦІЇ ТА ФАКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	72	73	3,5	
ВІДПОВІДНІСТЬ БІЗНЕСУ СУЧАСНИМ ВИМОГАМ	91	98	3,6	
ІННОВАЦІЇ	54	52	3,4	

Рис. 2. Складові Індексу глобальної конкурентоспроможності України [3]

Негативними факторами для ведення бізнесу у нашій країні визначено (в порядку зменшення): корупцію, політичну нестабільність, інфляцію, неефективну державну бюрократію, ускладнений доступ до фінансів, часту зміну урядів, високі податкові ставки, складність податкового законодавства, регулювання валютного ринку, невідповідну якість інфраструктури, обмежувальне регулювання ринку праці, недостатню здатність до інновацій, злочинність та крадіжки, погану етику робочої сили, низьку якість охорони здоров'я та недостатню освіченість працівників.

На думку вітчизняних експертів, поступове зниження конкурентоспроможності України в міжнародних рейтингах пов'язане із нестабільною політичною ситуацією в країні [1;2]. Тому пошук шляхів підвищення конкурентних позицій країни у світовому економічному просторі є одним із найважливіших завдань українського уряду.

Отже, для переходу української економіки на новий рівень розвитку міжнародної конкурентоспроможності необхідно забезпечити політичну та економічну стабільність, захист прав власності, прозорість, обґрунтованість та передбачуваність державного регулювання. А також зусилля держави треба спрямувати на формування сприятливого бізнес-середовища, яке дозволить реалізувати наявний інноваційний та людський потенціал, що стане передумовою поступового підвищення міжнародної конкурентоспроможності України у світових рейтингах.

Література.

1. Дергачова В. В. Україна в системі міжнародної конкурентоспроможності: оцінка позицій, причини і шляхи відродження / В. В. Дергачова, Т. Г. Шеремет // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2010. - №7. – С. 86-90.
2. Паламарчук О. М. Міжнародна конкурентоспроможність України: оцінка проблеми та шляхи покращення конкурентних позицій [Електронний ресурс].
3. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.edclub.com.ua>
4. Шевченко О. О. Моделі підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни: теоретико-методологічний аспект / О. О. Шевченко // Економічний вісник Донбасу. – 2011. - №3. – С. 25-28.
5. Porter M/ (1990). The Competitive Advantage of Nations, The Free Press, A Division of Macmillan.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ЕМІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ В КІНЦІ ХІХ СТОЛІТТЯ

Романашенко М.О., Романашенко І.О., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – к. іст. н., доц. Бондар Н.О.

Еміграція як соціальне явище дуже розповсюджена у світі і має різні причини. Значення цього феномену не слід применшувати, тому що рухливність населення тим чи іншим чином впливає на життя народів та розвиток держав. В історії України виділяють три хвилі переселенського руху:

- перша – з початку 70-х років ХІХ століття до початку Першої світової війни – економічна еміграція;
- друга – період між двома світовими війнами (1917–1939 рр.) – економічно-політична;
- третя – роки Другої світової війни та повоєнний період – політична.

Але вже за умов існування незалежної України виникла і значно посилилась нова хвиля трудової еміграції. І якщо перші три хвилі виникли на українських землях, коли ті входили до складу інших держав, то сучасна хвиля розвивається в межах незалежної України. Тож, на сьогодні, тема дослідження причин еміграційних процесів в Україні є досить актуальною, бо ці процеси мають динаміку щодо посилення. На жаль, сьогодні жодна з державних структур офіційно не відстежує, тим паче не регулює виїзду наших людей за кордон, не займається захистом їхніх прав та виявленням інших проблем трудової міграції.

Досліджуючи українську еміграцію початку ХІХ ст. автором поставлені такі завдання:

- визначити роль українства в загальносвітових еміграційних процесах кінця ХІХ ст.;
- проаналізувати умови формування такого феномену як українська діаспора;
- виділити економічні причини еміграції українського населення в кінці ХІХ ст. та порівняти їх з причинами сучасної еміграції.

Протягом останніх десятиліть ХVІІІ ст. та всього ХІХ ст. український народ, економічно виснажений і політично переслідуваний в Україні, відчував щораз більший голод на землю. Водночас окупаційні імперські уряди спроваджували на українські землі чужинців (головно росіян і німців), яким не тільки давали земельні наділи, але й матеріальну допомогу, щоб вони могли загосподаритися.

Створювалася парадоксальна ситуація — українські землі колонізували чужинці, а український селянин, не маючи достатньо землі для утримання власної родини, мусив шукати вільних земель поза межами своєї Батьківщини.